

La cara **oculta** de les Illes

Darrere la cara més amable de Balears –creixement del PIB, riquesa estadística...– n'hi ha una altra que sovint no es vol veure: la de les dades que perfilen una societat amb greus desequilibris i problemes.

La societat balear té dues cares, radicalment diferents. Una, la de l'opulència. L'altra, la més oculta, és perfilada per dades encara aïllades i no gaire comentades perquè poc –o gens– publiquen les institucions oficials, que donen a intuir una societat amb greus desequilibris.

La demografia. Parlar d'una nova societat balear, diferent de la tradicional que existia fins fa ben pocs anys, no és cap exageració. Les xifres demogràfiques avalen aquesta nova realitat.

Si s'observen les estadístiques adjuntes es pot comprovar que la població balear va necessitar més de quaranta anys (1900-1940) –de fet, foren més de cinquanta, però la sèrie històrica demogràfica no ho palesa– per passar dels tres-cents mil als quatre-cents mil. Per fer el següent salt hagueren de passar gairebé trenta anys més, del 1940 al 1970. És a dir, uns 200.000 habitants en setanta anys, un increment del 60%. Retenim la dada: la població balear el 1970 era de 558.287 habitants.

A partir de la dècada dels setanta l'increment poblacional és cada cop més intens i les centenes de miler se superen ràpidament. Durant els anys vuitanta s'arriba als 600.000 habitants, i a l'inici de la dècada noranta ja són més de 700.000. Tombada la segona meitat d'aquesta dècada, tot el procés es descontrola. La immigració massiva fa batre rècords demogràfics un darrere l'altre. L'any 1995 es calculaven encara 787.984 balears. Al cap de quatre anys, el 1999, ja se superaven els 800.000, amb la xifra exacta de 821.820. I a partir d'aquí, sempre en augment. Només tres anys més tard, al 2002, ja s'havia arribat als 916.968, i la

darrera dada coneguda, de la població oficial actual amb data d'1 de gener del 2003: 947.361 habitants.

Si aquesta xifra es compara amb la dada retinguda anteriorment, del 1970, l'increment demogràfic oficial ha estat del 65% en una trentena d'anys, la qual cosa significa un augment superior al dels primers setanta anys del segle XX. Naturalment, aquest augment és ocasionat majoritàriament per la immigració. Però, a més, cal tenir en compte que hi ha un nombre considerable de residents permanents europeus (tot i que les xifres no són gaire fiables, segons les fonts oscil·len entre els 45.000 o 50.000 i els 70.000 o 80.000), com també un altre contingent d'immigrants considerable en situació administrativa irregular (el darrer estudi del Ministeri de l'Interior parla d'uns 25.000). Evidentment, ambdós fenòmens no es donaven l'any 1970.

Si aquests dos aspectes se sumen a la xifra oficial, la conclusió és òbvia: la població balear s'ha duplicat en les tres darreres dècades.

La nova societat. Aquest procés demogràfic –possiblement comparable en termes relatius a altres d'ocorreguts en països en via de poblament– ha creat una nova societat i una nova economia que presenta xifres de creixement global molt importants i més o menys sostingut: el PIB creix cada any. Sens dubte, gràcies a una mà d'obra barata i en condicions laborals gens brillants, però això no ho diuen mai ni les estadístiques ni els estudis publicats referents al creixement estadístic general. Tot just ara algunes dades aïllades comencen a insinuar quina societat real s'amaga rere les ostentoses dades de creixement. Una reali-

tat, sens dubte, molt més amarga del que es vol suposar.

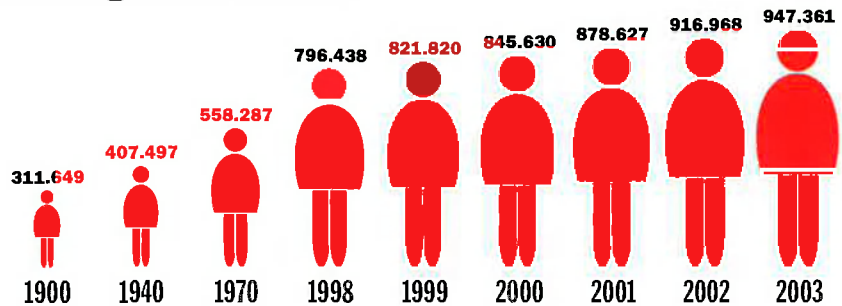
Les declaracions de la renda de les persones físiques (IRPF) de l'any 1999, presentades el 2000, deixen veure part de la cara amarga. Més d'una quarta part (27%) declarava uns ingressos de, com a màxim, 6.000 euros bruts per any. Un terç (33,7%) de les declaracions mostren ingressos d'entre 6.000 i 12.000 euros; poc més d'una cinquena part (el 22,5%), entre 12.000 i 21.000, i poc més d'una setena porció del total (16,5%) declarava que guanyava més de 21.000 euros. Si s'agrupa per classes socioeconòmiques, es pot analitzar que la classe baixa, composta per les dues primeres categories, és formada per un 60,9%; la mitjana, pel 22,5%; i l'alta, pel 16,5%.

Una simple ullada mostra que la classe mitjana és massa prima i, per contra, el percentatge de la baixa és excessiu. Una societat en perill de desestructuració?

Davant d'aquestes xifres, el discurs políticament correcte d'autocomplaença que expressa tot el ventall ideològic és que molta gent guanya diners no declarats perquè, si no, segons argumenten, la situació seria insostenible. Segurament hi haurà un percentatge destacable de gent que no declara part dels seus ingressos, però això no significa que sigui la majoria de la població. Més encara: en cas que així sigui, aquest fenomen aboca a una indefensió social i laboral injustificable (prestacions d'atur, jubilació...).

Altres dades avalen la sospita que la realitat balear es troba molt lluny de l'ostentació que els benestants sectors polítics, econòmics i socials pretenen. Un 13% disposa d'un segon habitatge, mentre que un 84,5% només en té un (i, en canvi, n'hi ha quasi 80.000 de tancats). Xifra certament aclaridora quan, per justificar la massiva construcció, alguns polítics afirmen que "molta gent" disposa de segona residència. El percentatge és baix, i segurament coincidirà amb els que tenen més de dos vehicles a la seva llar, que són el 5,5%. El 22% no té cap vehicle, mentre que el 46,9% en té un, i el 23,8%, dos. Una altra dada curiosa, certament, sobretot quan se sent justificar la necessitat de fer més i més autopistes perquè, diuen, la realitat és

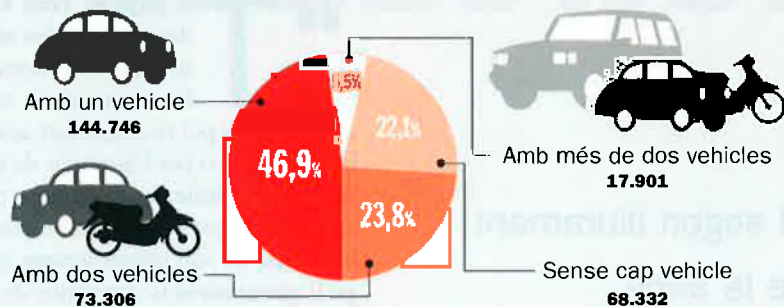
Demografia balear

Font: Institut Nacional d'Estadística

Llars i vehicles

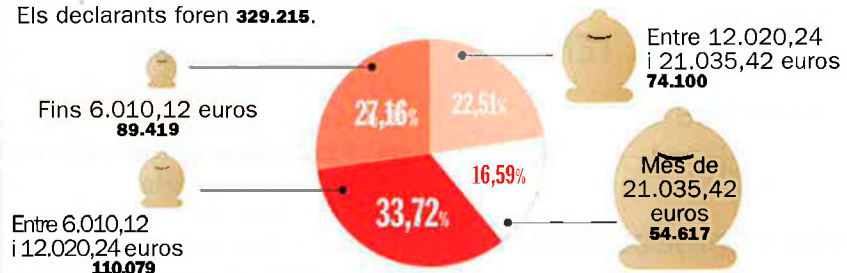
A les Illes Balears hi ha **308.625** llars.

Font: Cens balear 2001

Declaració IRPF 1999 (feta el 2000)

Els declarants foren **329.215**.

Font: Impost de la Renda de les Persones Físiques. Direcció General d'Economia. Institut Balear d'Estadística. Govern de les Illes Balears. Gràfic: V. PRIETO

que hi ha més i més vehicles. Evidentment, el nombre d'automòbils augmenta, però està clar que no són de la immensa majoria (66,9%), que en té només un o cap.

Pel que fa al preu de l'habitatge, cal destacar que, a pesar d'haver-hi quasi 80.000 habitatges tancats, el preu del metre quadrat construït augmenta sense parar. En els últims cinc anys (1997-2002), s'ha pujat un 138%, mentre que la mitjana catalana ha estat del 88,5% i la valenciana del 76,5%. Sens dubte, aquest augment de preus fa impossible

per a la majoria dels balears adquirir un pis. Així mateix, els lloguers també s'han disparat a l'alça.

Són només unes poques dades per fer-se una idea parcial del nou perfil socioeconòmic balear: més habitants que mai, una minoria que viu molt bé, una classe mitjana que s'aprima perillosament i una majoritària classe baixa, amb exclusió social, creixent en els nivells inferiors i que augura problemes de tota mena per al futur immediat.

Miquel Payeras